

ZAKON O TRŽNI INŠPEKCIJI (ZTI-1)

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1 Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Zakon o tržni inšpekciji (Uradni list RS, št. 20/97; v nadaljnjem besedilu: ZTI) je bil sprejet 10. aprila 1997 in je začel veljati 25. aprila 1997. Z njim se je zaradi izvajanja temeljne upravne funkcije, to je zaradi spremljanja stanja z upravnim nadzorom, izboljšala organiziranost inšpekcijske službe in povečala učinkovitost dela inšpekcije.

Prisilna naravnost inšpekcijskih ukrepov omogoča sistemski nadzor nad spoštovanjem predpisov, hkrati pa tudi varstvo pravic in pravnih koristi posameznikov, ki so jim bile priznane z zakoni in drugimi predpisi. Glavni cilj predloga Zakona o tržni inšpekciji (v nadaljnjem besedilu: ZTI-1) je povečanje učinkovitosti in delovanja inšpekcije, preglednost in usklajenost delovanja s splošnimi načeli delovanja javne uprave.

Izvajanje zakona in tudi izvajanje inšpekcijskega nadzorstva sta v praksi pokazala, da bi bilo treba nekatere določbe ukiniti oziroma jih dopolniti, druge pa napisati na novo.

Med razloge za pripravo ZTI-1 Vlada Republike Slovenije kot predlagatelj zakona navaja najpogostejše kršitve predpisov na področju varstva potrošnikov, predvsem tiste, ki se nanašajo na sklepanje pogodb na daljavo prek interneta s potrošniki (tako imenovana spletna trgovina). Uvesti je treba učinkovitejšo upravno ukrepanje na tem področju.

Zaradi preprečitve kršitev ZTI-1 predvideva nekaj instrumentov; med njimi je tudi možnost, da inšpektor po potrebi s skrivno identiteto opravi nakup blaga in storitev. Za učinkovito varstvo javnega interesa, ki je predmet varstva inšpekcijskega nadzora, inšpektor potrebuje posebna pooblastila, saj s splošnimi pooblastili za vodenje upravnega ali prekrškovnega postopka tega zaradi ravnanj zavezancev, ki se upirajo ugotavljanju dejanskega stanja in naložitvi upravnega ali prekrškovnega ukrepa, pogosto ne bi bilo mogoče zavarovati. Določba dopolnjuje 19. člen Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14; v nadaljnjem besedilu: ZIN), ki omogoča inšpektorju, da izvede navidezni nakup, če se na ta način ugotovijo znaki prekrška oziroma podatki o storilcu prekrška. A to pooblastilo se izvršuje le, kadar ima dejanje inšpekcijskega zavezanca lahko znake prekrška. Zato v primerih, ko ni mogoče ukrepanje po Zakonu o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 –

uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16, 15/17 – odl. US, 73/19 – odl. US, 175/20 – ZIUOPDVE in 5/21 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZP-1), navidezni nakup ni zakonit in bi pomenil zlorabo pooblastil. Določba smiselno sledi 7. členu Zakona o izvajanju Uredbe (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 200/20 in 16/23; v nadaljnjem besedilu: ZIUZVP), ki nadgrajuje Uredbo (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004. ZIUZVP predvideva določene ukrepe nadzornih organov v zvezi s spletnimi stranmi, pri čemer se ta zakon, in s tem tudi ti ukrepi, uporabljajo samo pri čezmejnem poslovanju. Z namenom, da se ukrepi poenotijo ter veljajo tudi za poslovanje podjetij na notranjem (torej slovenskem trgu), se v tem delu predlaga sprememba v ZTI-1 – vse z namenom, da se bodo enaki ukrepi lahko izrekli tako za čezmejno kot tudi za domače poslovanje. Pooblastilo inšpektorjev, določeno v ZIUZVP, se tako smiselno vključuje v ZTI-1.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Osnovni cilj predloga zakona je izboljšanje ureditve, ki določa organiziranje, pristojnosti in naloge inšpektorata, pooblastila inšpektorjev, postopek nadzora ter inšpekcijske ukrepe. Predlog zakona upošteva zahtevo po odpravi ugotovljenih podvajanj v ureditvi inšpekcijskega nadzora po zdaj veljavnem ZTI in ZIN, ki ureja delovanje vseh inšpekcijskih organov in je stopil v veljavo po uveljavitvi zdaj veljavnega ZTI.

2.2 Načela

Glede vseh vprašanj, ki jih predlog zakona izrecno ne ureja drugače kot ZIN, veljajo določbe ZIN in s tem tudi temeljna načela izvajanja inšpekcijskega nadzora, kar vključuje načelo samostojnosti, varovanja javnega interesa ter interesov pravnih in fizičnih oseb.

Inšpektorji morajo v skladu z ZIN opravljati naloge in izvrševati dana pooblastila po načelu sorazmernosti, pri izbiri ukrepov pa upoštevati težo kršitve.

Ker se glede vseh postopkovnih vprašanj, ki niso urejena s predlogom zakona niti z ZIN, uporablja ZUP, morajo inšpektorji izvajati inšpekcijski nadzor tudi po načelih, kot jih določa ZUP.

Zato načela v ZTI-1 niso posebej zapisana.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

ZTI-1 ureja organiziranost in pristojnosti Tržnega inšpektorata Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat), pravice, dolžnosti in pooblastila uslužbenk in uslužbencev inšpektorata (v nadaljnjem besedilu: uslužbenec inšpektorata) ter posebej postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom. Določa tudi področja, na katerih je podana pristojnost inšpektorata, saj gre za temeljno stvar, ki jo mora zakon urediti.

V zakonu sta opredeljena izraza uslužbenec inšpektorata in znotraj tega tržni inšpektor. Predlog zakona določa pogoje za opravljanje strokovnega izpita za inšpektorja. V ZTI-1 ni več določbe o obveznosti opravljenega pisnega preizkusa iz poznavanja vsebine programa rednega strokovnega usposabljanja, ki je v zdaj veljavnem ZTI določen za vsako tretje leto, za posledico neopravljenega drugega preizkusa pa ima možnost ponovnega opravljanja strokovnega izpita za inšpektorja.

Dopolnjuje se določba 16. člena ZIN glede varovanja poslovne in druge tajnosti ter tajnosti vira prijave, in sicer se dolžnost varovanja širi na vse uslužbence inšpektorata in ne velja samo za inšpektorje.

Na novo je v ZTI-1 opredeljena pripravljenost za delo kot poseben delovni pogoji.

Dodana je tudi določba glede prednostne uvedbe inšpekcijskega nadzora, če iz prijave ali drugih okoliščin konkretnega primera očitno izhaja oškodovanje večjega števila potrošnikov oziroma nastanek večje škode.

V ZTI-1 so na novo dodane posamezne določbe o vsebini zapisnika. Glede pooblastil in ukrepov inšpektorja so (glede na zdaj veljavni ZTI) umaknjene nekatere določbe, ki so bile pozneje določene ali drugače določene z ZIN. Na novo pa je dodana določba, na podlagi katere ima inšpektor po potrebi možnost opraviti nakup blaga ali storitev s skrivno identiteto.

Na novo je v ZTI-1 dodana tudi določba glede možnosti preventivnega ukrepanja inšpektorja z opozorilom na zapisnik, če ja ta sestavljen v odsotnosti zavezanca.

V ZTI-1 ni določbe zdaj veljavnega 13. člena ZTI, ki v primeru kršitve zakona ali drugega predpisa, katerega izvajanje nadzoruje tržni inšpektor, določa obveznost izdaje upravne odločbe na podlagi tega člena.

– konkreten opis predlaganih rešitev

ZTI-1 ureja organiziranost in pristojnosti inšpektorata, pravice, dolžnosti in pooblastila uslužbencev inšpektorata ter posebej postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom.

V zakonu je določeno tudi področje dela inšpektorata. Potreba po spremembi je nastala predvsem zaradi posameznih pristojnosti, zapisanih v zdaj veljavnem ZTI, vendar inšpektorat, glede na spremembe posameznih predpisov, zanje ni več pristojen. ZTI-1 ureja uporabo zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor (ZIN), zakona, ki ureja splošni upravni postopek (ZUP), zakona, ki ureja prekrške (ZP-1), ter drugih zakonov in predpisov, če ti tako določajo.

V zakonu sta opredeljena izraza uslužbenec inšpektorata in znotraj tega tržni inšpektor, ki je uradna oseba s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

Pogoji za inšpektorja so, glede izobrazbe in delovnih izkušenj, vezani na ureditev v predpisih o javnih uslužbencih, zato v ZTI-1 ti pogoji niso več posebej zapisani. Predlog zakona določa tudi pogoje za opravljanje strokovnega izpita za inšpektorja. Podobno kot v veljavnem predpisu sta opredeljeni pravica in dolžnost inšpektorja do rednega strokovnega usposabljanja in izobraževanja, le da je v ZTI-1 določen krajši (enoletni) rok za izvajanje rednega strokovnega izpopolnjevanja tržnih inšpektorjev. Iz ZTI-1 je umaknjena določba o obveznosti opravljenega pisnega preizkusa iz poznavanja vsebine programa rednega strokovnega usposabljanja, ki je v zdaj veljavnem ZTI določen za vsako tretje leto, ob neopravljenem drugem preizkusu pa je potrebno ponovno opravljanje strokovnega izpita za inšpektorja.

Z ZTI-1 se dopolnjuje določba 16. člena ZIN glede varovanja poslovne in druge tajnosti ter tajnosti vira prijave, in sicer je obveznost varovanja izrecno razširjena na vse uslužbence inšpektorata in torej ne velja samo za inšpektorje.

Na novo je v ZTI-1 opredeljena pripravljenost za delo, kot poseben delovni pogoj, ki ga je mogoče odrediti glede na vsakokratne delovne potrebe delovnega procesa, primere in način izvajanja pripravljenosti pa določi predstojnik.

V ZTI-1 so na novo dodane posamezne določbe o vsebini zapisnika in vključujejo tudi podatke, ki jih lahko vsebuje zapisnik.

Glede pooblastil in ukrepov inšpektorja so (glede na zdaj veljavni ZTI) umaknjene nekatere določbe, ki so bile pozneje določene ali drugače določene z ZIN. Na novo pa je dodana določba, na podlagi katere ima inšpektor možnost opraviti nakup blaga, storitev ali vzorcev blaga za potrebe izvedbe preverjanja skladnosti neposredno ali prek sredstev za komuniciranje na daljavo, po potrebi s skrivno identiteto. Za učinkovito varstvo javnega interesa, ki je predmet varstva inšpekcijskega nadzora, inšpektor potrebuje posebna pooblastila, saj s splošnimi pooblastili za vodenje upravnega ali prekrškovnega postopka tega zaradi ravnanj zavezancev, ki se upirajo ugotavljanju dejanskega stanja in naložitvi upravnega ali prekrškovnega ukrepa, pogosto ne bi bilo mogoče zavarovati. Določba dopolnjuje 19. člen ZIN, ki omogoča inšpektorju, da izvede navidezni nakup, če se na ta način ugotovijo znaki prekrška oziroma podatki o storilcu prekrška. Na podlagi določbe ZIN se namreč takšno pooblastilo lahko izvršuje le, kadar ima dejanje inšpekcijskega zavezanca lahko znake prekrška. Zato v primerih, ko ni mogoče ukrepanje po ZP-1, navidezni nakup ni zakonit in bi pomenil zlorabo pooblastil. Določba sledi 7. členu ZIUIZVP, ki nadgrajuje Uredbo (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004. Pooblastilo inšpektorjev, določeno v ZIUIZVP, se tako smiselno vključuje v ZTI-1.

Na novo je v ZTI-1 dodana tudi določba glede možnosti preventivnega ukrepanja z zapisom upravnega opozorila na zapisnik, v primeru, da se ta sestavi v odsotnosti zavezanca. Določba je dodana s ciljem upoštevanja načela sorazmernosti in za primere, ko lahko inšpektor z izrekom opozorila doseže namen nadzora. ZIN namreč v drugem in tretjem odstavku 33. člena določa možnost izreka ustnega opozorila le na zapisnik, kar pomeni, da ga je mogoče izreči samo v primeru, ko je zapisnik sestavljen v prisotnosti predstavnika zavezanca oziroma njegove odgovorne osebe, ne pa tudi v primerih, ko je zapisnik sestavljen v odsotnosti zavezanca.

– **variantne rešitve, ki so bile proučevane, in argumenti za predlagano rešitev**

/

b) Način reševanja:

– **vprašanja, ki se bodo reševala s predlaganim zakonom**

Osnovni cilj predloga zakona je izboljšanje ureditve, ki določa organiziranost, pristojnosti in naloge inšpektorata, pooblastila inšpektorjev, postopek nadzora ter inšpekcijske ukrepe. Predlog zakona upošteva zahtevo po odpravi ugotovljenih podvajanj v ureditvi inšpekcijskega nadzora po ZIN, ki je bil sprejet pozneje, torej po sprejetju zdaj veljavnega ZTI. Dodane pa so nekatere nove določbe, ki jih je glede na zdaj veljavne določbe ZTI (ob upoštevanju določb ZIN in ZUP) nujno vnesti v področni predpis s ciljem učinkovitejšega dela inšpektorata v prihodnje.

– **vprašanja, ki jih bodo reševali izvršilni predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati**

/

– **vprašanja, ki se bodo reševala na drug način in kako (na primer kolektivne pogodbe)**

/

- **vprišanja, na katera ni mogoče poseči s predpisi**

/

- **vprišanja, ki naj bi bila deregulirana (ni več potrebe po regulaciji)**

ZTI-1 ne ureja vsebine, ki jo vsebuje določba zdaj veljavnega 13. člena ZTI, ki v primeru kršitve zakona ali drugega predpisa, katerega izvajanje nadzoruje tržni inšpektor, določa obveznost izdaje upravne odločbe na podlagi tega člena. Upravni ukrepi inšpektorja so določeni v materialnih predpisih, ki spadajo v pristojnost inšpektorata. Poleg teh je bila možnost izdaje upravne odločbe pozneje določena tudi v 32. členu ZIN, in sicer je med ukrepi inšpektorjev v prvem odstavku citiranega člena med drugim zapisano, da ima inšpektor v primeru, ko pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je kršen zakon ali drug predpis oziroma drug akt, katerega izvajanje nadzoruje, pravico in dolžnost odrediti ukrepe v skladu s tem zakonom ali drugim zakonom, katerega izvajanje nadzoruje inšpektor, za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti, in sicer v času, ki ga sam določi. Tako v ZTI-1 ni več potrebe po posebnih določbah glede upravnega ukrepanja z izdajo upravne odločbe.

- **vprišanja, ki se bodo reševala s predpisi, za katera je bilo poprej opravljeno eksperimentiranje in testiranje zaradi ugotovitve primernosti ukrepanja**

/

c) Normativna usklajenost predloga zakona

- **z obstoječim pravnim redom (veljavno zakonodajo)**

DA

- **s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo**

DA

- **predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati**

DA

č) Usklajenost predloga predpisa:

- **s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi**

/

- **s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba odprtih vprišanj)**

/

- **s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so podali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti)**

DA

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA (FINANČNA SLUŽBA)

- **ocena finančnih sredstev za državni proračun**

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun.

- **ocena drugih javno finančnih sredstev**

Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

- **predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna**

/

- **predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva**

/

- **predvideni prihranki za državni proračun in druga javna finančna sredstva**

/

- **sredstva bodo zagotovljena z zadolževanjem (poročila)**

/

- **v naslednjem proračunskem obdobju bodo sredstva zagotovljena**

/

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih finančnih sredstev v sprejetem državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanj s pravnim redom EU.

- **prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih:**

1. ČRNA GORA

Oddelek za tržno inšpekcijo opravlja naloge, ki se nanašajo na: inšpekcijski nadzor nad uporabo zakonov, podzakonskih in drugih predpisov s področja notranje trgovine in storitev, varnost proizvodov, učinkovito rabo energije, varstvo ekonomskih interesov potrošnikov, varstvo pravic intelektualne lastnine ter druge naloge v skladu z zakonom (kontaktna točka za izmenjavo informacij o nevarnih proizvodih,

strokovne in administrativne naloge za koordinacijski organ za nadzor trga, sprejem in vodenje registra poslovnih poročil); sprejemanje in izvajanje upravnih in drugih ukrepov ter dejanj za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in uskladitev poslovanja s predpisi; izdajanje prekrškovnih nalogov, vlaganje zahtev za uvedbo postopka o prekršku, vlaganje kazenskih in drugih ustreznih prijav (uvedba postopka pred pristojnimi organi); dajanje pobud za spremembe zakonov, drugih predpisov in splošnih aktov ter predlaganje ukrepov za izboljšanje stanja na teh področjih nadzora; priprava analiz, poročil in informacij z delovnega področja oddelka; doseganje sodelovanja z drugimi upravnimi organi, ustanovami in poslovnimi subjekti; ter druge naloge iz pristojnosti oddelka.

2. SRBIJA

V sektorju za tržno inšpekcijo se izvajata izmenjava informacij in obveščanje javnosti o nevarnih izdelkih na trgu ter naloge inšpekcijskega nadzorstva nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov, ki urejajo: trgovino; elektronsko trgovanje; pogoje za trgovanje z blagom in opravljanje storitev; skladnost in varnost neživilskih proizvodov v proizvodnji in prometu; preprečevanje nelojalne konkurence; varstvo potrošnikov; oglaševanje; proizvodnjo in prodajo blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine, to je proizvodnjo in prodajo blaga, zaščenega z avtorsko ali sorodnimi pravicami; preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma; trgovino z biocidi; promet s kemikalijami; davčne blagajne v delu kontrole dela pooblaščenih serviserjev, kontrole embalaže in odpadne embalaže; preprečevanje nastajajočih oblik sive ekonomije v trgovini, elektronski trgovini in storitvah; nadzor nad pogoji za promet, promet in nadzor naftnih derivatov in biogoriv; finančne in materialne zadeve v zvezi z zaseženim blagom v postopku inšpekcijskega nadzora. Izvajajo se naloge, neposredno povezane z opravljanjem inšpekcijskega nadzorstva: izdelava analize stanja na področju inšpekcijskega nadzorstva; priprava analiz in ocen tveganja; izdelava postopkov in kontrolnih list za inšpekcijski nadzor; priprava aktov o uporabi predpisov; interno usposabljanje tržnih inšpektorjev za uporabo novih predpisov in postopkov v postopku inšpekcijskega nadzora; priprava poročil o opravljenih nadzorih v inšpekcijskem nadzorstvu, analiza teh poročil in priprava predloga načrta samostojnih, skupnih in usklajenih nadzorov za naslednje obdobje. V okviru delovanja inšpekcije se izvajajo notranji nadzor nad delom oddelka tržne inšpekcije in tržnih inšpektorjev; spremljanje izvajanja naročil, oddanih oddelkom; predlaganje ukrepov za odpravo nepravilnosti pri delu inšpektorjev in oddelkov; preverjanje in obravnavanje navedb o pobudah za uvedbo disciplinskega postopka; neposredni inšpekcijski nadzor iz pristojnosti tržne inšpekcije zaradi preverjanja navedb iz prijav in pritožb na delo inšpektorjev in služb; priprava pooblaščenec prijavitelja na preiskavo pred sodiščem za prekrške; obravnava zadeve za državno pravobranilstvo v postopkih, ki jih začnejo tržni inšpektorji; priprava osnutkov mnenj in odgovorov iz pristojnosti tržne inšpekcije na zahteve poslovnih subjektov, državljanov, državnih organov in organizacij, potrošniških organizacij in podobno; sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi organi, pravosodnimi organi, drugimi organi in organizacijami, društvi in ustanovami, katerih delo je povezano ali pomembno za delo sektorja; predložitev poročil in informacij o stanju na področjih z delovnega področja sektorja; priprava strokovnih podlag za pripravo predpisov s področja delovanja sektorja. Sektor opravlja še druge naloge v skladu s predpisi, ki urejajo inšpekcijski nadzor.

– prikaz ureditve v pravnem redu EU,

Naj najprej poudarimo, da EU niti za inšpekcijo niti za siceršnjo javno upravo ne določa, kako naj se organizira na državni ravni, ampak to prepušča državam članicam, dokler zagotavljajo enako in učinkovito izvajanje pravnega reda EU. To pomeni, da neposredne primerjave niso mogoče, saj so ureditve v posameznih državah zelo različne po osnovnih prvinah, kot so struktura in obseg upravnih organov, ravni oblasti, oblike nadzora nasploh (predvsem že z vidika delitve na notranji in zunanji nadzor), število in status nosilcev inšpekcijskega nadzora in podobno.

Na splošno lahko ugotovimo, da je v anglosaškem in skandinavskem svetu manj represivno usmerjenih nadzorov; namesto tega so bolj preventivno naravnani in organizirani oziroma v primerjavi s srednjo in južno Evropo neuradni. Resorno načelo na sicer sistemsko vodenem razvoju inšpekcij na državni ravni

ter z usmerjenostjo k načrtovanju in učinkovitosti ter bolj neuradnemu pristopu je značilno za Nizozemsko. V Italiji na primer velja zelo razvejen sistem, kjer ni pregledno in jasno urejene organiziranosti inšpekcij, saj se mešajo funkcionalno, teritorialno in resorno načelo. Podobno velja za Avstrijo in Nemčijo, kjer inšpekcijski nadzor pretežno izvajajo policijske službe na ravni dežel, kar pomeni tudi njihovo razmeroma strogo hierarhično delovanje.

– **prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU,**

Pri pregledu ureditve inšpekcijskega nadzora v drugih pravnih sistemih je treba upoštevati različnost teh ureditev, predvsem z vidika organizacijske strukture in državne uprave kot tudi z vidika razdelitve funkcij in pristojnosti znotraj značilnih organov državne uprave (kot jih razumemo v našem sistemu) ter širše znotraj javnega sektorja.

Zakon sicer ni predmet usklajevanja s pravom Evropske unije.

V nadaljevanju predstavljamo nekatere primerljive institute glede delovanja inšpekcijskih služb, kot jih bo uredila novela ZTI-1, in sicer:

1. ČEŠKA REPUBLIKA

Za Češko republiko je značilno, da so inšpekcijske službe organizirane v takšni obliki kot pri nas. Delovanje inšpekcij ureja poseben zakon o inšpekciji. Ta zakon ureja ravnanje izvršilnih organov, organov enot lokalne samouprave, drugih organov in pravnih oseb ali posameznikov, ki izvajajo pooblastila na področju javne uprave (v nadaljnjem besedilu: inšpekcijski organi) pri inšpekcijskih nadzorih. Inšpekcijska pooblastila določa zakon. Inšpekcijski organ lahko pred začetkom inšpekcijskega nadzora opravi predhodna dejanja, pred uvedbo inšpekcijskega postopka. O ugotovitvah se sestavi zapisnik, ki je sestavni del ugotovitev v inšpekcijskem nadzoru. Inšpekcijski nadzor izvajajo pooblaščené uradne osebe – inšpektorji. Dovoljenje za inšpekcijski nadzor izda predstojnik inšpekcijskega organa. Inšpekcijski organ začne postopek po uradni dolžnosti, s prvim dejanjem na podlagi dovoljenja ali vročitve obvestila o začetku inšpekcijskega nadzora. Inšpektor sme v zvezi z opravljanjem inšpekcijskega nadzora dostopati do objektov, prevoznih sredstev zemljišč in drugih prostorov, razen v stanovanje, če je to potrebno za izvedbo pregleda. Inšpektor lahko vstopi v stanovanje le, če se stanovanje uporablja za dejavnost ali opravljanje druge gospodarske dejavnosti ali če se z inšpekcijskim pregledom odpravi dvom o tem, ali se stanovanje uporablja za te namene, in namena inšpekcijskega nadzora ni mogoče doseči z drugimi sredstvi. Lastnik oziroma uporabnik teh prostorov mora inšpektorju omogočiti dostop. V zvezi z opravljanjem inšpekcijskega nadzora ima inšpektor dodatna pooblastila, in sicer:

- a) zahtevati dokazila o identiteti posameznika, ki je na kraju pregleda;
- b) izvesti nadzor nad blagom, ki vključuje tudi odvzem vzorcev;
- c) izvesti slikovno snemanje;
- d) v obsegu, ki je potreben za potek inšpekcijskega postopka, uporabiti tehnične vire;
- e) zahtevati nadaljnje sodelovanje zavezanca.

Inšpektor sme odvzeti le potrebno število vzorcev. V odvisnosti od izvida inšpekcijski organ krije strošek vzorca, če se v postopku analize ne ugotovi neskladnost odvzetega vzorca.

Predpisana je obvezna vsebina zapisnika. Predpisan je rok 30 dni (v zapletenih primerih 60 dni), v katerih mora organ sestaviti zapisnik in ga predložiti zavezancu. V 15 dneh, če v zapisniku ni določen daljši rok, lahko zavezanec zoper ugotovitve inšpekcijskega organa poda pisne pripombe, ki jih mora inšpekcijski organ obravnavati v 30 dneh od dneva vročitve zapisnika.

Stroške, ki jih ima inšpekcijski organ v zvezi z opravljanjem inšpekcijskega nadzora, krije inšpekcijski organ oziroma zavezanec v odvisnosti od uspeha postopka.

2. REPUBLIKA HRVAŠKA

Delovanje Tržnega inšpektorata Republike Slovenije je glede na ureditev v Republiki Hrvaški primerljivo z delovanjem sektorja za nadzor trgovine, storitev in varstva potrošnikov, ki deluje znotraj enotnega državnega inšpektorata.

V Republiki Hrvaški na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o organizaciji in obsegu ministrstev in drugih osrednjih organov državne uprave (Uradni list št. 116/18) namreč od 1. aprila 2019 deluje državni inšpektorat kot osrednji organ državne uprave. Zakon o državnem inšpektoratu (Uradni list 115/18), ki je začel veljati 1. aprila 2019, ureja njegovo organiziranost, upravljanje, pogoje za opravljanje inšpekcijskih nalog in pooblastil inšpektorjev za potrebe varovanja javnega interesa in prekrškovne odgovornosti. Uredba o notranji organizaciji državnega inšpektorata (Uradni list št. 45/19, Uradni list št. 97/20, Uradni list št. 119/20 in Uradni list št. 104/21) ureja interno organiziranost državnega inšpektorata kot osrednjega organa ter nazive upravnih organizacij in drugih internih organizacijskih enot v njegovem okviru. Navedeno je primerljivo z našo pravno ureditvijo, ki je veljala do začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja, ko so bile inšpekcijske službe organizirane znotraj enotnega tako imenovanega medobčinskega inšpektorata.

Državni inšpektorat vodijo glavni državni inšpektor, njegov namestnik in pet pomočnikov glavnega državnega inšpektorja.

Znotraj notranjih organizacijskih enot inšpektorata deluje 19 sektorjev, med drugimi tudi sektor za nadzor trgovine, storitev in varstva potrošnikov. Njegovo delovanje je primerljivo z delovanjem tržnega inšpektorata, saj opravlja inšpekcijske in druge strokovne naloge v zvezi s spoštovanjem predpisov na področju trgovine, e-trgovine, posredovanja v prometu z nepremičninami, storitev, prepovedi in preprečevanja neregistrirane trgovine in storitvenih dejavnosti, varstva potrošnikov, javnih storitev, preverjanja tehnične varnosti proizvodov in drugega.

Znotraj sektorja so ustanovljene tri službe, in sicer:

- Služba za varstvo ekonomskih interesov potrošnikov,
- Služba za spremljanje varnosti neživilskih izdelkov in
- Služba za nadzor nad trgovino in storitvami.

Potrošniki lahko prijave vlagajo prek enotnega portala državnega inšpektorata, kar je prav tako primerljivo. Na spletni strani državnega inšpektorata so objavljene različne informacije za potrošnike, na primer pregled proizvodov, ki pomenijo tveganje za zdravje in varnost potrošnikov (sistem RAPEX), kar je prav tako primerljivo z ureditvijo v našem pravnem sistemu.

3. AVSTRIJA

Inšpekcijskih služb, ki bi bile organizirane na enak način kot v Sloveniji, v Avstriji ne poznajo. Obstaja sicer več inšpekcij, odgovornih za nadzor nad izvajanjem dejavnosti na različnih področjih. Med temi je najbolj primerljiva s tržno inšpekcijo tako imenovana »Bundesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit (BVL)«. Gre za zvezno agencijo oziroma zvezni urad za varstvo potrošnikov in varnost živil. Ta izvaja nadzor na področju varnosti hrane, varstva potrošnikov in označevanja izdelkov. BVL izvaja nadzor nad živilskimi proizvodi, preverja skladnost s standardi kakovosti, označevanje živil ter izvaja preglede in analize živilskih izdelkov. Prav tako nadzoruje pravilnost in preglednost informacij, ki se nanašajo na izdelke, ki so na voljo potrošnikom. BVL tesno sodeluje z drugimi ustanovami in organi v Avstriji, kot so lokalne zdravstvene inšpekcije ter druge agencije za varstvo potrošnikov. Prav tako sodeluje na mednarodni ravni, skrbi za izmenjavo informacij in izkušenj s sorodnimi organi v drugih državah ter se udeležuje mednarodnih konferenc in sestankov. Njegovo delo je usmerjeno v zagotavljanje visokih standardov varnosti živil in varstva potrošnikov, v primeru ugotovljenih

nepravilnosti pa skrbi za ustrezno sankcioniranje in ukrepe v skladu s predpisano zakonodajo. Inšpektorji na ravni zveze ali dežele nimajo samo inšpekcijskih pooblastil, ampak v mnogih primerih opravljajo delo tudi kot strokovnjaki ali izvedenci za posamezna področja. Zato poleg inšpekcijskih nalog izvajajo še številne usklajevalne, razvojne in pedagoške naloge ter podobne dejavnosti v zvezi z meddržavno aktivnostjo na materialnem področju.

4. ITALIJA

V Italiji obstaja več inšpektoratov, ki delujejo na različnih področjih. Ob tem je težko primerjati delovanje oziroma postopanje italijanskih pristojnih organov z delovanjem tržne inšpekcije v Sloveniji, pa vendar obstajajo določeni organi, ki imajo glede na obseg svojih pristojnosti podoben pristop k odkrivanju morebitnih kršitev. Tako na primer Carabinieri NAS (Nuclei Antisofisticazioni e Sanità), v okviru katerih deluje Inšpekcija za preprečevanje prevar in zlorab na področju javnega zdravja, prehranske varnosti in varstva potrošnikov. NAS se osredotoča tako na izvajanje inšpekcijskih nadzorov kot tudi na preiskovanje kaznivih dejanj, povezanih s prehrano, zdravili, kozmetiko in drugimi izdelki, ki vplivajo na javno zdravje. Njihovo delo vključuje preverjanje označevanja izdelkov, nadzor nad higienskimi standardi v proizvodnih obratih, preiskovanje ponarejenih zdravil ter odkrivanje in preprečevanje prevar na področju zdravstva. Dodatno Carabinieri NAS sodelujejo s pristojnimi organi, kot so zdravstvene inšpekcije, agencije za varstvo potrošnikov in carinska služba, s katerimi izvajajo skupne preiskave in nadzorne operacije, saj je njihov cilj zaščititi javno zdravje, varnost potrošnikov ter zagotoviti skladnost s predpisi na področju prehrane, zdravil in sorodnih izdelkov v Italiji.

Guardia di Finanza na območju Italije deluje v obliki ekonomske in finančne policije, pri čemer v postopkih, ki se vodijo zaradi suma utaje davkov, izogibanja plačila davkov in goljufij, postopajo precej podobno kot inšpekcijske službe v Sloveniji. V skladu s pooblastili morajo predstavniki Guardie di Finanza še pred začetkom vodenja »inšpekcijskega« postopka o tem pisno obvestiti prihodnjega zavezanca. O ugotovitvah se sestavi zapisnik, med vodenjem postopka pa mora uradna oseba spoštovati načelo preglednosti in kontradiktornosti, kar pomeni, da imajo zavezanci pravico biti seznanjeni z vsemi ugotovljenimi dejstvi in dokazi kot tudi pravico do podaje pripomb na zapisnik. Predstavniki Guardie di Finanza mora spoštovati poslovne skrivnosti zavezanca in ga ne sme prisiliti, da se izreče o morebitni poslovni skrivnosti. Tovrstni »inšpekcijski« nadzor pa lahko odredi tudi sodišče na podlagi določil Zakonika o civilnem postopku (Cidice procedurale civile).

Na trgu blaga in storitev dejavnosti Guardie di Finanza vključujejo tudi nadzor cenovne discipline in sodelovanja z različnimi upravnimi organi s funkcijami jamstva, ureditve in nadzora proste konkurence med podjetji in pravic potrošnikov, kot sta Organ za konkurenco in trg (A.G.C.M.) (<https://www.agcm.it/>), Organ za telekomunikacijska jamstva (A.G.COM.) (<https://www.agcom.it/>), Regulativni organ za energijo, omrežja in okolje (A.R.E.R.A.) (<https://www.arera.it/>), Organ za varstvo osebnih podatkov (<https://www.garanteprivacy.it/>), Organ za urejanje prometa (A.R.T.) (<https://www.autorita-trasporti.it/>).

Organ za konkurenco in trg (Autorita Garante della Concorrenza e del Mercato), s katerim tesno sodeluje že omenjena Guardia di Finanza, nadzira zavajajoče oglaševanje, ki se širi na vse načine: TV, časopisi, letaki, plakati, teleshopping, primerjalno oglaševanje, od leta 2007 pa tudi nepošteno poslovne prakse podjetij do potrošnikov.

V Italiji poleg različnih inšpektoratov za posamezna področja deluje še Ispettorato Centrale Repressione Frodi – Inšpektorat za preprečevanje goljufij in zlorab na različnih področjih, vključno z gospodarskim kriminalom, zdravili, prehralnimi izdelki, finančnimi zlorabami in drugim.

6. PRESOJA POSLEDIC NA POSAMEZNA PODROČJA

6.1 Administrativne posledice

Predlog zakona nima administrativnih posledic.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Predlog zakona nima posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic na druga področja

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Povzetek Poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona:

- **spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen**
<https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija.html>
- **čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče posredovati stališča, predloge, mnenja in pripombe**
30 dni
- **datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja**
/
- **seznam subjektov, ki so sodelovali**
Trgovinska zbornica Slovenije in Gospodarska zbornica Slovenije
- **bistvena stališča, predlogi, mnenja in pripombe javnosti**
Na predlog ZTI-1 sta se odzvali Trgovinska zbornica Slovenije in Gospodarska zbornica Slovenije. Zbornici predlagata, da se določba 12. člena, ki ureja posebna pooblastila tržnega inšpektorja glede izvajanja nadzora pri izvedbi navideznega nakupa blaga in storitev, črta. Gospodarska zbornica pa poleg omenjenega predloga še dopolnitev 13. člena glede usmeritev pri izvajanju nadzora in 14. člena, ki zadeva povrnitev nastale škode pri odvzemu blaga in analize odvzetih vzorcev.
- **bistvena stališča, predlogi, mnenja in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani in zakaj**
S predlogom zbornic za črtanje celotne določbe 12. člena ZTI-1 se na inšpektoratu v celoti ne strinjajo. Strinjajo se, da se v prvi alineji prvega odstavka izvzame besedilo: in ali v sodelovanju z nevladnimi organizacijami, tako da se končno besedilo 12. člena predloga zakona glasi:

»Za opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora ima tržni inšpektor poleg pooblastil iz drugih zakonov in predpisov, ki veljajo za inšpektorje, pravico opraviti tudi nakup blaga, storitev ali vzorcev blaga za potrebe izvedbe preverjanja skladnosti neposredno ali prek sredstev za komuniciranje na daljavo, po potrebi s skrivno identiteto.«

Predlog zakona naj bi zagotavljal učinkovito varstvo pravic potrošnikov, ki ga bo mogoče doseči le z razširitvijo pooblastil, saj tega s splošnimi pooblastili za vodenje upravnega ali prekrškovnega postopka zaradi ravnanj zavezancev, ki se upirajo ugotavljanju dejanskega stanja in naložitvi upravne ali prekrškovne obveznosti, pogosto ne bi bilo mogoče zavarovati.

Določba smiselno upošteva 7. člen ZIUZVP, ki nadgrajuje Uredbo (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (v nadaljnjem besedilu: Uredba (EU) 2017/2394). Člen ureja pooblastila pristojnih organov za namen in obseg izvajanja Uredbe 2017/2394/EU. Uredba 2017/2394/EU namreč v 9. členu določa minimalna pooblastila pristojnih organov. V 7. členu ZIUZVP je med drugim na novo določeno pooblastilo pooblaščenih oseb pristojnih organov na podlagi tretjega odstavka 9. člena Uredbe 2017/2394/EU. Za opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora ima pooblaščen oseba pristojnega organa, pri katerem opravlja inšpekcijski nadzor, poleg pooblastil na podlagi predpisov, navedenih v 6. členu ZIUZVP, pravico opraviti navidezni nakup blaga ali storitev, po potrebi tudi s skrivno identiteto. Pooblastilo navideznega nakupa, po potrebi s skrivno identiteto, tržni inšpektor potrebuje predvsem pri izvedbi navideznih nakupov pri sklepanju pogodb na daljavo prek interneta s potrošniki, kar je čedalje bolj uveljavljena oziroma razširjena oblika poslovanja podjetij s potrošniki, zaradi česar je tudi večja možnost zlorab. Pravila poslovanja na tem področju strogo predpisuje EU, zato je na tem področju treba zagotoviti še bolj učinkovit nadzor in je po presoji inšpektorata vnos določb glede nakupa, po potrebi s skrivno identiteto, v ZTI-1 nujen.

Pooblastilo ni nesorazmerno, kot navajata zbornici, ampak upošteva uveljavljeno načelo zakonitosti. Ni mogoče privoliti, da bi se neko dejanje inšpektorja v razmerju do zavezanca z vidika njegove zakonitosti presojalo glede na namen nadzora. Uporaba pooblastil po analogiji ni mogoča in bi pomenila nedopustno samovoljno ravnanje inšpektorja. Ne glede na obravnavano normo je treba šteti, da ima inšpektor tista pooblastila, ki jih izrecno določa predpis.

Navedena dodatna pooblastila inšpektorja so nujna, če želimo doseči učinkovit nadzor, zlasti na področju vse bolj razširjenega sklepanja pogodb na daljavo. Z dosedanjimi pooblastili namreč inšpektor ne more vedno doseči učinkovitega varstva pravic potrošnikov oziroma prenehanja kršitve na tem področju, če se mu ne omogoči pristojnost opraviti navidezni nakup blaga ali storitev, po potrebi tudi s skrivno identiteto, in sicer predvsem v primerih, ko se zavezanci upirajo ugotavljanju dejanskega stanja. Hkrati je na tem področju tudi večja možnost zlorab, ki lahko prizadene več potrošnikov in tako povzroči večje oškodovanje. Glede na dosedanje pristojnosti na tem področju se je z razvojem tehnologije pokazalo, da so te vse bolj nezadostne in ne ustrezajo sodobnim časom oziroma omogočajo, da se kršitve nadaljujejo ali ponavljajo, zato je nujno, da se uvedejo nove, večje pristojnosti, ki bodo omogočale učinkovito delo in zaščito potrošnikov. Z novimi pristojnostmi se bodo inšpektorjem omogočile večje možnosti za zaščito potrošnikov, pa tudi nadzor nad spoštovanjem zakonodaje na tem področju, hkrati pa se bodo lahko hitreje in učinkoviteje zaščitile pravice potrošnikov.

V zvezi z vprašanjem javnega interesa je treba pojasniti, da je javni interes opredeljen kot splošna družbena korist, ki jo opredeli področni predpis. Pri tem velja omeniti, da teorija ter ZUP izraza javni interes in javna korist uporabljata kot sinonima. Kaj točno pomenita izraza javni interes oziroma javna korist, ZUP ne določa; govorimo o tako imenovanem nedoločnem pravnem izrazu, ki ga mora uradna oseba v konkretnem primeru vsebinsko napolniti.

Vseeno pa lahko rečemo, da je v 18. členu ZUP ter drugem odstavku 144. člena ZUP javni interes le nekoliko opredeljen, in sicer 144. člen ZUP govori o tako imenovanem skrajšanem postopku, ko gre za izdajo nujnih ukrepov v javnem interesu v primeru, ko gre za varovanje življenja, zdravja ljudi, javnega

reda in miru, javne varnosti in premoženja večje vrednosti. Tretji odstavek 18. člena ZUP pa navaja naslednje zavarovane kategorije: življenje in zdravje ljudi, naravno oziroma življenjsko okolje ali premoženje (gre za ureditev dolžnosti prevzema pristojnosti s strani drugostopenjskega organa v primeru možnosti nastanka škodljivih posledic za omenjene zavarovane dobrine, ker je prvostopenjski organ v zamudi).

Glede posebnih upravnih postopkov velja, da naj bi področni predpisi določili, kaj v konkretnih posebnih upravnih postopkih šteje za javno korist, kar nekateri področni predpisi tudi urejajo, na primer ZIN v 34. členu določa, da inšpektor prepove opravljanje dejavnosti oziroma zaseže predmete ali dokumentacijo, ki jih zavezanec uporablja za kršitve ali so s kršitvami nastali, ne da bi prej določil rok za odpravo nepravilnosti, če je to potrebno, da bi se odvrnila neposredna nevarnost za življenje ali zdravje ljudi in živali ali za nastanek škode v naravnem oziroma življenjskem okolju in na premoženju.

Inšpektor ima pravico opraviti navidezni nakup na način, da se po opravljenem nakupu izkaže s službeno izkaznico, če se na ta način lahko ugotovijo znaki prekrška oziroma podatki o kršitelju, že po določbi prvega odstavka 19. člena ZIN. Prav tako lahko po določbah 15. člena ZOPA ter 41. člena ZOUP pri opravljanju nadzora nad prepovedjo prodaje tobaka oziroma alkohola sodeluje z osebo, mlajšo od 18 let.

Glede pripomb Gospodarske zbornice Slovenije k 13. členu ZTI-1, da se vanj doda alineja, ki bo predvidevala enake usmeritve pri izvajanju nadzora pri enakih dejanskih stanjih na trgu, saj naj bi prihajalo do različnih odločitev inšpektorjev med regijami, ob presoji enakega dejanskega stanja, ocenjujemo, da bi s takšno določbo preveč posegli v avtonomijo tržnih inšpektorjev pri njihovem odločanju, zato se z zapisom takšnih določb ne strinjamo. Pri svojem delu mora inšpektor (in tako tudi tržni inšpektor) spoštovati načela, določena v II. poglavju ZIN, in sicer je v 4. členu tega poglavja določeno, da so inšpektorji pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora v okviru svojih pooblastil samostojni. Pri tem mora inšpektor spoštovati tudi preostala v navedenem poglavju zapisana načela (načelo varstva javnega interesa in varstva zasebnih interesov, načelo javnosti in načelo sorazmernosti). Poleg navedenega moramo upoštevati še, da je v inšpekcijskem postopku treba ugotoviti resnično dejansko stanje in v ta namen ugotoviti vsa dejstva, pomembna za zakonito in pravilno odločbo, ta pa se lahko od primera do primera razlikujejo.

V vsakem primeru si organ z usmeritvami in sodelovanjem ves čas prizadeva k čim bolj enotnemu postopanju, vendar pa navedenega ni mogoče izrecno zapisati oziroma določiti z zakonom in tako tudi ne z ZTI-1.

Glede pripomb Gospodarske zbornice Slovenije k 14. členu ZTI-1 ocenjujemo, da ni potrebe po dopolnitvi zapisanega člena. Tudi zdaj veljavni ZTI namreč ne vsebuje določb o povrnitvi škode zaradi uničenja blaga (s tem Gospodarska zbornica Slovenije verjetno misli povrnitev vrednosti oziroma stroškov odvzetega vzorca, saj o škodi lahko odloča le sodišče in ne inšpekcijski organ). Pri vzorčenju z ugotavljanjem skladnosti s pregledom in preizkušanjem odvzetega vzorca inšpektorat v primeru, ko ni bilo ugotovljenih nepravilnosti, že po sedanjem ustaljenem postopku ravna po določbah 28. člena ZIN in postopek s sklepom ustavi, hkrati pa na podlagi 118. člena ZUP v sklepu odloči tudi o stroških odvzetega vzorca in priglase stroške povrne. Glede stroškov inšpekcijskega postopka je treba upoštevati tudi določbe 31. člena ZIN, in sicer mora po določbi prvega odstavka 31. člena stroške inšpekcijskega postopka, nujne za ugotovitev dejstev, ki dokazujejo, da je zavezanec kršil zakon ali drug predpis, poravnati zavezanec. Glede na določbe drugega odstavka istega člena pa v primeru, ko se inšpekcijski postopek ustavi v skladu s prvim odstavkom 28. člena tega zakona, stroške inšpekcijskega postopka poravnata organ.

Glede na navedeno po oceni inšpektorata določb v zvezi s povrnitvijo stroškov odvzetega vzorca v primeru, ko ni bilo ugotovljenih nepravilnosti, da bi se izognili podvajanju določb, ni treba vnašati v ZTI-1, saj te določbe vsebuje že ZIN, inšpektorat pa v zvezi s tem, kot že pojasnjeno, ves čas postopa po

ustaljenem postopku, torej z izdajo sklepa, v katerem odloči tudi o povrnitvi stroškov odvzetega vzorca, stroški pa se povrnejo na TRR zavezanca v 20 dneh po pravnomočnosti sklepa.

8. Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi predloga zakona:

Zunanji strokovnjaki oziroma pravne osebe pri pripravi predloga zakona niso sodelovali/e.

9. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- Matjaž Han, minister,
- mag. Dejan Židan, državni sekretar, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport,
- Matevž Frangež, državni sekretar, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport,
- mag. Andreja But, glavna inšpektorica, Tržni inšpektorat Republike Slovenije.

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O TRŽNI INŠPEKCIJI (ZTI-1)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon ureja organiziranje in pristojnosti Tržnega inšpektorata Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat), pravice, dolžnosti in pooblastila javnih uslužbenk in uslužbencev inšpektorata (v nadaljnjem besedilu: uslužbenci inšpektorata), postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom.

2. člen (področje dela)

Inšpektorat opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov, ki urejajo varstvo potrošnikov, trgovine, gostinstva, obrti, posredovanja v prometu z nepremičninami in poštinih storitev, ter opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov, ki urejajo področje trga proizvodov in storitev, če ni z zakonom določeno drugače.

II. ORGANIZIRANOST INŠPEKTORATA

3. člen (organiziranost inšpektorata)

(1) Inšpektorat vodi glavni tržni inšpektor oziroma glavna tržna inšpektorica (v nadaljnjem besedilu: glavni tržni inšpektor).

(2) Naloge inšpekcijskega nadzora opravljajo tržni inšpektorji in tržne inšpektorice (v nadaljnjem besedilu: tržni inšpektor).

4. člen (uslužbenec inšpektorata)

Pooblastilo za opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora ima tisti uslužbenec inšpektorata, ki je imenovan v inšpektorski naziv in ima opravljen strokovni izpit za inšpektorja. Tržni inšpektor je uradna oseba s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

5. člen (redno strokovno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje tržnih inšpektorjev)

(1) Inšpektorat najmanj enkrat letno izvede program rednega strokovnega izpopolnjevanja za tržne inšpektorje.

(2) Vsebino programa rednega strokovnega izpopolnjevanja določi glavni tržni inšpektor.

6. člen **(letno poročilo)**

Inšpektorat predloži ministrstvu do konca marca tekočega koledarskega leta poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto.

III. PRAVICE IN DOLŽNOSTI USLUŽBENCEV INŠPEKTORATA

7. člen **(varovanje poslovne in druge tajnosti ter tajnosti vira)**

Uslužbenec inšpektorata varuje poslovno in drugo tajnost ter tajnost vira prijave v skladu z zakonom, ki ureja inšpekcijski nadzor.

8. člen **(pripravljenost za delo)**

(1) Pripravljenost za delo (v nadaljnjem besedilu: pripravljenost) je poseben delovni pogoj, pri katerem je tržni inšpektor, ki mu je pripravljenost odrejena, v pripravljenosti za delo. Pripravljenost pomeni dosegljivost tržnega inšpektorja po telefonu ali drugih sredstvih zaradi morebitnega prihoda na delovno mesto ali na kraj, kjer je treba nujno opraviti nalogo. Pripravljenost se tržnemu inšpektorju odreja glede na potrebe delovnega procesa.

(2) Tržni inšpektor, ki je med pripravljenostjo poklican na delo, se v najkrajšem mogočem času zgledi na delovnem mestu ali kraju, kjer je treba opraviti določeno nalogo.

(3) Pripravljenost se ne všteva v število ur tedenske oziroma mesečne delovne obveznosti. Če tržni inšpektor med pripravljenostjo dejansko dela, se ure dejanskega dela vštevajo v število ur tedenske oziroma mesečne delovne obveznosti. Delo, opravljeno med odrejeno pripravljenostjo za delo na dan, ko je tržni inšpektor že opravil dnevno delovno obveznost, se šteje kot delo preko polnega delovnega časa.

(4) Tržni inšpektor mora biti z odrejeno pripravljenostjo za delo seznanjen najmanj tri dni vnaprej.

IV. POSTOPEK INŠPEKCIJSKEGA NADZORA

9. člen **(prednostna obravnava)**

Tržni inšpektor prednostno uvede inšpekcijski nadzor, če iz prijave ali drugih okoliščin konkretnega primera očitno izhaja oškodovanje večjega števila potrošnikov oziroma nastanek večje škode.

10. člen **(anonimna prijava)**

Tržni inšpektor opravi inšpekcijski nadzor v zvezi z anonimno prijavo, razen če je iz vsebine prijave in vseh preostalih okoliščin konkretnega primera mogoče sklepati, da je taka prijava očitno neutemeljena in neresnična. Razloge za neopravljen inšpekcijski nadzor tržni inšpektor zabeleži z uradnim zaznamkom.

11. člen **(zapisnik)**

Zapisnik o inšpekcijskem pregledu lahko poleg podatkov, ki jih predpisuje zakon, ki ureja splošni upravni postopek, vsebuje tudi enotno matično številko občana ali datum rojstva in stalno oziroma začasno prebivališče, če je fizična oseba tujec, pa njegove rojstne podatke, državljanstvo in stalno oziroma začasno prebivališče.

V. POOBLASTILA IN UKREPI TRŽNEGA INŠPEKTORJA

12. člen **(pooblastila tržnega inšpektorja)**

Za opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora ima tržni inšpektor poleg pooblastil iz drugih zakonov in predpisov, ki veljajo za inšpektorje, pravico opraviti tudi nakup blaga, storitev ali vzorcev blaga za potrebe izvedbe preverjanja skladnosti neposredno ali prek sredstev za komuniciranje na daljavo, po potrebi s skrivno identiteto.

13. člen **(upravna opozorila)**

Če tržni inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora odkrije nepravilnosti in oceni, da bo z opozorilom dosežen namen ukrepa, najprej le opozori na nepravilnosti ter na njihove posledice in določi rok za njihovo odpravo. Svoje ugotovitve, opozorilo ter rok za odpravo pomanjkljivosti navede v zapisniku. Če nepravilnosti niso odpravljene v določenem roku, izvede inšpektor druge ukrepe v skladu z zakonom.

14. člen **(vzorčenje blaga in preverjanje skladnosti)**

(1) Odvzem vzorcev se, če drugi predpisi ne določajo drugače, opravi tako, da se pri inšpekcijskem pregledu hkrati odvzame vzorec za preverjanje skladnosti in vzorec za morebitno dodatno preverjanje skladnosti. Preverjanje skladnosti opravi strokovno usposobljena ustanova.

(2) Zavezanec ima pravico podati pripombe na prejeto poročilo o preverjanju skladnosti za odvzeti vzorec in podati zahtevo za dodatno preverjanje skladnosti na inšpektorat v desetih delovnih dneh od dneva seznaitve z rezultati o preverjanju skladnosti za odvzeti vzorec.

(3) Tržni inšpektor s sklepom odloči o zahtevi zavezanca za dodatno preverjanje skladnosti. Zoper ta sklep pritožba ni dovoljena. Dodatno preverjanje skladnosti se izvede na vzorcu, ki je bil odvzet za dodatno preverjanje.

VI. PREHODNA IN KONČNI DOLOČBI

15. člen **(končanje postopkov)**

Postopki, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se končajo po Zakonu o tržni inšpekciji (Uradni list RS, št. 20/97).

16. člen
(razveljavitev)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o tržni inšpekciji (Uradni list RS, št. 20/97).

17. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati trideseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Predlog zakona v 1. členu določa, kaj je vsebina zakonske ureditve. Ta zakon ureja pristojnost, organiziranost in vodenje Tržnega inšpektorata Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: TIRS), medtem ko kršitve in kazni zanje določajo materialni predpisi, katerih izvajanje nadzoruje TIRS. Zakon določa tudi pravice in dolžnosti ter pooblastila uslužbenk in uslužbencev, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom.

K 2. členu:

Zakon o tržni inšpekciji je postopkovni in organizacijski predpis, ki predpisuje delo TIRS, določba tega člena pa ureja področja, na katerih je podana pristojnost TIRS. Potreba po spremembi tega člena izhaja iz tega, da so v preteklosti že bile težave, ker so v ZTI še vedno zapisana področja, za katera organ ni več pristojen. Od njegovega sprejema se je pristojnost inšpektorata širila tudi na druga področja na podlagi novih ali spremenjenih materialnih predpisov, nekatere pristojnosti pa so bile ukinjene. Glede na navedeno se tako v 2. členu določa, da TIRS opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov, ki urejajo varstvo potrošnikov, trgovine, gostinstva, obrti, posredovanja v prometu z nepremičninami in poštnih storitev ter opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov, ki urejajo področje trga proizvodov in storitev, če ni z zakonom določeno drugače. Pristojnosti se tako povzemajo po uredbi, ki ureja organe v sestavi ministrstev.

K 3. členu:

S tem členom se posebej urejata naziva »glavni tržni inšpektor« in »tržni inšpektor«, ki v drugih predpisih nista določena. ZIN opredeljuje naziv glavnega inšpektorja in inšpektorja, ne pa tudi glavnega tržnega inšpektorja in tržnega inšpektorja. Tako tega naziva ob odsotnosti pravne podlage glavni tržni inšpektor in tržni inšpektorji ne bi mogli uporabljati.

K 4. členu:

S tem členom se določa, da ima pooblastila za opravljanje inšpekcijskega nadzora samo tisti javni uslužbenec inšpektorata, ki ima opravljen strokovni izpit za inšpektorja in imenovanje v inšpektorski naziv, ter določa, da je tržni inšpektor uradna oseba s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

K 5. členu:

Podobno kot v veljavnem predpisu sta opredeljeni pravica in dolžnost inšpektorja do rednega strokovnega usposabljanja in izobraževanja, le da je v ZTI-1 določen krajši (enoletni) rok za izvajanje rednega strokovnega izpopolnjevanja tržnih inšpektorjev. Iz ZTI-1 je umaknjena določba o obveznosti opravljenega pisnega preizkusa iz poznavanja vsebine programa rednega strokovnega usposabljanja, ki je v zdaj veljavnem ZTI določen za vsako tretje leto, ob neopravljenem drugem preizkusu pa je potrebno ponovno opravljanje strokovnega izpita za inšpektorja.

Inšpektor mora izvrševati javne naloge strokovno, vestno in pravočasno, pri svojem delu ravnati po pravilih stroke ter se v ta namen stalno usposabljati in izpolnjevati, pri čemer pogoje za strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje zagotavlja delodajalec. Inšpektorji morajo pri izvajanju inšpekcijskih pooblastil in vodenju postopkov mnogokrat tehtati med več možnostmi (kar jim narekujejo že temeljna načela varstva javnega interesa in varstva zasebnih interesov ter sorazmernosti). Zato je še posebej pomembno redno oziroma pogostejše strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje tržnih inšpektorjev.

K 6. členu:

Določba ureja obvezno poročanje ministrstvu in rok, do katerega mora organ predložiti ministrstvu letno poročilo. TIRS je inšpekcijski organ v sestavi Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport Republike Slovenije. Deluje samostojno in neodvisno ter v skladu s predpisi, ki določajo način dela ter vodenje upravnih in prekrškovnih postopkov. Tržni inšpektorji pri svojem delu uporabljajo zakone in podzakonske predpise s področja varstva potrošnikov, nepoštenih poslovnih praks v odnosu do potrošnikov, dajanja potrošniških kreditov, obrtne dejavnosti, trgovine, gostinstva in turizma, nepremičninskega posredovanja, avtorskih pravic, uporabe slovenskega jezika in podobno. Obširno področje njihovega delovanja je tudi nadzor na tehničnem področju z vidika splošne varnosti proizvodov, električnih naprav, gradbenih proizvodov, strojev, električne opreme, osebne varovalne opreme in na drugih tehničnih področjih. Osnovni strateški cilj delovanja TIRS je izvajanje učinkovitega inšpekcijskega nadzora, s svojim delovanjem pa želi dosegati čim višjo stopnjo urejenosti trga. Ta se pretežno skuša doseči s preventivnim delovanjem, če pa je to neuspešno, je treba poseči po represivnih ukrepih, vse z namenom zagotoviti urejenost trga in zadovoljstva uporabnikov, zaposlenih ter širše družbene skupnosti. Delo tržnih inšpektorjev je usmerjeno k ugotavljanju bistvenih kršitev, ki pomenijo večjo nevarnost za javni interes in imajo škodljive posledice za osebe, premoženje in okolje. Delo je usmerjeno k temu, da bi bil nadzor opravljen v čim krajšem času, brez nepotrebnega podaljševanja in zavlačevanja postopkov ter s čim manjšo obremenitvijo zavezancev, vendar nikakor ne na škodo zakonitosti, varstva načela kontradiktornosti in uporabe ustreznega pravnega sredstva.

Preventivnemu delovanju in s tem ozaveščanju tako potrošnikov kot tudi gospodarskih subjektov so namenjene različne komunikacijske poti TIRS: spletne strani, elektronska in navadna pošta, telefon, osebni obiski, vprašalniki, tiskovne konference, dan odprtih vrat in sodelovanje v različnih radijskih ali TV-oddajah. Nanj se obračajo potrošniki v zvezi s svojimi vprašanji, težavami, pritožbami in reklamacijami, novinarji z vprašanji glede delovanja inšpektorata oziroma točno določenega gospodarskega subjekta ali področja, ki je medijsko aktualno, manj pa druga zainteresirana javnost, ki si želi pridobiti informacije javnega značaja. Gospodarski subjekti se nanj obračajo zaradi svojih težav in vprašanj – kako zakonito rešiti reklamacijo potrošnika, kaj morajo imeti oziroma storiti, preden se lotijo določene gospodarske dejavnosti, katere potrčila, dokumente, certifikate ali druge uradne dokumente si morajo zagotoviti, preden želijo v Sloveniji prodajati določen izdelek. Včasih pa prvi, drugi ali tretji samo podajo prijavo.

K 7. členu:

S tem členom se širi dolžnost varovanja tajnosti vira prijave na vse javne uslužbenke inšpektorata in ne le na inšpektorje. Določba dopolnjuje 16. člen ZIN, ki določa varovanje tajnosti, s katero se inšpektor seznani pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora. Dejstvo je, da se v okviru delovanja inšpektorata večkrat z virom prijave in drugimi informacijami seznani tudi drugi zaposleni na inšpektoratu, ki niso inšpektorji, zato se tudi zanje uvaja dolžnost varovanja tajnosti vira prijave.

K 8. členu:

Aneks št. 9 h KPJS, v 2. členu določa, da oblike pripravljenosti zajemajo različne oblike stalne pripravljenosti oziroma pripravljenosti iz zakona, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, iz kolektivnih pogodb, področnih zakonov in podzakonskih predpisov.

Glede na spremenjene potrebe delovnega procesa, ko je glede na vse širše pristojnosti TIRS treba ves čas spremljati tržne razmere in upoštevati spremembe, na primer hitre spremembe Zakona o kontroli cen (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo) in uredb, izdanih na njegovi podlagi, s katerimi se uravnavajo določene cene (na primer energentov), se je pokazala potreba po uvedbi instituta stalne pripravljenosti. Uporabil bi se za primere oziroma stanja na trgu, ko bi obstajala potreba po zagotovitvi takojšnje prisotnosti inšpektorja na terenu ali njegove pripravljenosti za ta namen. Navedeno

bi bilo mogoče urediti tudi z ustanovitvijo tako imenovanih interventnih skupin za takšne primere. Prav tako bi stalno pripravljenost aktivirali v primeru drugih grozečih kršitev, pri katerih bi lahko prišlo do ogrožanja zdravja in življenja ali oškodovanja večjega števila potrošnikov. Potreba po stalni pripravljenosti se občasno pokaže v dneh oziroma času, ko organ ne dela (na primer med prazniki), pa vendar mora biti zagotovljena njegova prisotnost za našteje primere, tudi zaradi sodelovanja z drugimi organi (na primer Policija, FURS, carinski organi), ki imajo stalno pripravljenost prav tako opredeljeno v svojih področnih predpisih.

K 9. členu:

Tržni inšpektor prednostno uvede inšpekcijski nadzor, če iz prijave ali drugih okoliščin konkretnega primera očitno izhaja oškodovanje številnih potrošnikov oziroma nastanek večje škode.

Navedeno pomeni, da inšpektorat v okviru svojih pooblastil samostojno presoja, ali bo na podlagi okoliščin, s katerimi se seznani, prednostno začel postopek po uradni dolžnosti. Nekatere okoliščine namreč terjajo, da se nekateri nadzori zaradi različnih razlogov (aktualnost zadeve, potencialna možnost za oškodovanje večjega števila potrošnikov, nastanek večje škode in podobno) uvedejo prednostno, saj bi z odlaganjem na poznejši čas (ko bi na primer zadeva na podlagi meril oziroma prednostnih odločitev inšpektorata prišla na vrsto za obravnavo) lahko nastale škodljive posledice.

K 10. členu:

Izraz anonimna prijava je uporabljen v drugem odstavku 24. člena ZIN, ki določa, da mora inšpektor ne glede na določbe zakona o splošnem upravnem postopku obravnavati tudi anonimne prijave. Gre za splošno ustaljen izraz, ki je vsakomur znan, prav tako pa je splošno znano tudi dejstvo, da le na podlagi elektronskega naslova ni mogoče zanesljivo ugotoviti identitete pošiljatelja.

Besedilo tega člena tako samo dopolnjuje ZIN, in sicer v delu, ki ureja obveznost inšpektorja, da opravi postopek v zvezi z anonimno prijavo. Po določbi tega člena se tudi v zvezi z anonimno prijavo opravi inšpekcijski nadzor, razen, če je iz vsebine prijave in drugih okoliščin mogoče sklepati, da je taka prijava očitno neutemeljena in neresnična. V praksi bo inšpektor na podlagi svoje procesne diskrecije, ob upoštevanju morebitne predhodne obravnavanosti iste ali podobne zadeve ter morebitnega večjega števila prejetih prijav zoper isti subjekt ali isto zadevo ocenil, ali obstajajo razlogi (na primer domnevne kršitve zakona, ki ga nadzira inšpektor, nevarnost oškodovanja številnih potrošnikov in podobno), zaradi katerih bi lahko bil prizadet javni interes, hkrati pa bo ugotovil tudi druga dejstva in okoliščine, povezane s tem, in se na podlagi tega odločil, ali bo opravil postopek nadzora.

K 11. členu:

V prvem odstavku 76. člena ZUP je določeno le, da se v zapisnik vpišejo osebna imena uradnih oseb, navzočih strank in njihovih zastopnikov ali pooblaščenec. Za potrebe inšpekcijskega prekrškovnega postopka pa se večkrat pokaže potreba, da bo inšpektor (ki je tudi pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa in bo odločal tudi v postopku o prekršku) ne glede na določbe o varstvu osebnih in drugih podatkov poleg osebnega imena potreboval še določene druge podatke. Po določbi četrtega odstavka 56. člena ZP-1 mora izrek odločbe o prekršku obsegati osebne podatke kršitelja (osebno ime, EMŠO; če je fizična oseba tujec, pa njene rojstne podatke, državljanstvo, stalno oziroma začasno prebivališče, za odgovorno osebo tudi zaposlitev). Podatke bi inšpektor na podlagi te določbe lahko pridobil, ne da bi ob tem trčil na določbe GDPR in drugih prepisov, ki urejajo varstvo osebnih in drugih občutljivih podatkov.

K 12. členu:

Za učinkovito varstvo javnega interesa, ki je predmet varstva inšpekcijskega nadzora, inšpektor potrebuje posebna pooblastila, saj tega, s splošnimi pooblastili za vodenje upravnega ali prekrškovnega

postopka, zaradi ravnanj zavezancev, ki se upirajo ugotavljanju dejanskega stanja in naložitvi upravne ali prekrškovne obveznosti, pogosto ne bi bilo mogoče zavarovati. Določba dopolnjuje 19. člen ZIN, ki omogoča inšpektorju, da izvede navidezni nakup, če se na ta način ugotovijo znaki prekrška oziroma podatki o storilcu prekrška. To pooblastilo se izvršuje le, kadar ima dejanje inšpekcijskega zavezanca lahko znake prekrška. Zato v primerih, ko ni mogoče ukrepanje po ZP-1, navidezni nakup ni zakonit in bi pomenil zlorabo pooblastil. S to določbo bo tako inšpektorju omogočeno, da poleg preostalih pooblastil, ki mu jih daje zakonodaja, opravi tudi nakup blaga, storitev ali vzorcev blaga za potrebe izvedbe preverjanja skladnosti neposredno ali prek sredstev za komuniciranje na daljavo, po potrebi s skrivno identiteto. Določba upošteva ureditev v 7. členu ZIUZVP, ki nadgrajuje Uredbo (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004. Pooblastilo inšpektorjev, določeno v ZIUZVP, se smiselno vključuje v ZTI-1.

K 13. členu:

Preventivne ukrepe tržnih inšpektorjev ter opozorila sicer določa tudi ZIN, vendar je v ZTI kot *lex specialis* ta člen dodan predvsem zaradi možnosti zapisa opozorila na zapisnik, kadar je ta sestavljen v odsotnosti odgovorne osebe zavezanca. Po določbah ZIN namreč opozorila ni mogoče izreči ustno oziroma ustno na zapisnik, kadar je ta sestavljen v odsotnosti zavezanca. Tržni inšpektor nima omejene krajevne pristojnosti pri opravljanju inšpekcijskih pregledov. Predvsem na nekaterih področjih (kot na primer sklepanje pogodb na daljavo prek interneta s potrošniki (t. i. spletna trgovina) tržni inšpektor opravi nadzor in sestavi zapisnik brez prisotnosti zavezanca oziroma njegove odgovorne osebe in ga predloži zavezancu, kar ima za posledico, da v primeru ugotovljenih kršitev ne more izreči opozorila, saj zavezanec oziroma njegova odgovorna oseba nista prisotna. Ravno v takšnih nadzorih je kršitev običajno precej, vendar pa te nimajo takšne teže, zato se inšpektorji povečini odločajo za izrek opozorila in šele v primeru, da kršitve niso odpravljene, stopnjujejo ukrepe. Opozorilo je torej zadosten ukrep, da zavezanec odpravi nepravilnosti. Da bi imel tržni inšpektor možnost izreka opozorila v vsakem primeru, torej tudi tedaj, ko ga ni mogoče izreči ustno, so preventivni ukrepi inšpektorjev dodani v področni predpis in so v tem delu spremenjeni glede na določbe ZIN.

K 14. členu:

Pooblastila, ki jih ima inšpektor pravico opraviti v inšpekcijskem nadzoru pri zavezancu, so urejena v ZIN. Predlog ZTI-1 pa kot *lex specialis* še dodatno določa, da ima inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora tudi pravico, da naroči neodvisen odvzem vzorcev, ki ga določi sam. Splošno pooblastilo za odvzem vzorcev določa ZIN, ki v 19. členu med drugim določa pooblastilo inšpektorju, da brezplačno odvzame vzorce blaga in opravi preiskave odvzetih vzorcev. Pooblastilo za odvzem vzorcev je določeno tudi v Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti – ZTZPUS-1 (Uradni list RS, št. 17/11 in 29/23), ki v drugem odstavku 15. člena med drugim določa, da pristojni inšpektorji pridobijo vzorce proizvodov, vključno pod skrivno identiteto, z namenom, da jih pregledajo in odkrijejo ter pridobijo dokaze o njihovi neskladnosti. Podobno določajo tudi Zakon o gradbenih proizvodih – ZGPro-1 (Uradni list RS, št. 82/13) v drugem odstavku 17. člena, ki pristojnim inšpektorjem daje pooblastilo za brezplačen odvzem vzorcev gradbenih proizvodov in oddajo v preverjanje skladnosti, kot tudi drugi predpisi, ki določajo tehnične zahteve za proizvode, na primer 60. člen Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20).

Prvi odstavek predlaganega 14. člena ZTI-1 predpisuje, da se, če s posebnim predpisom ni določeno drugače, na inšpekcijskem pregledu hkrati odvzameta ustrezna vzorca za preverjanje skladnosti pri strokovno usposobljeni ustanovi in za dodatno preverjanje skladnosti. Uporaba izraza »če s posebnim predpisom ni določeno drugače« je v konkretnem primeru nujna, saj so področja, na katerih se predvideva odvzem vzorcev, tako različna in urejena z različnimi predpisi, ki se spreminjajo in dopolnjujejo, da ni mogoče narediti tako imenovanega drsečega sklica. V praksi se dogaja tudi, da se ti predpisi spreminjajo in dopolnjujejo, inšpektorat pa dobiva vedno nove pristojnosti, in bi bilo treba v

primeru, da bi se izvedel drseči sklic in bi prišlo do novega področja nadzora, ki v tem sklicu ne bi bil povzet, spreminjati celoten zakon, tako pa bo vse to zajeto z določbo »če s posebnim predpisom ni določeno drugače«.

S tem členom se dodatno opredeli postopek glede preverjanja lastnosti blaga, saj se hkrati z vzorcem za preverjanje skladnosti odvzame tudi vzorec za morebitno dodatno preverjanje skladnosti, če bi zavezanec izpodbijal pravilnost rezultatov preverjanja skladnosti, ki jih je inšpektorat pridobil od strokovno usposobljene ustanove. Število odvzetih vzorcev je določeno z metodo preskušanja, ki je praviloma določena v harmoniziranih standardih. Posebni predpisi, kot so predpisi s področja okoljsko primerne zasnove proizvodov, povezanih z energijo, pa lahko določajo drugačen postopek preverjanja proizvodov za namene tržnega nadzora, kar je urejeno v predlaganem prvem odstavku 14. člena ZTI-1.

Drugi odstavek predlaganega 14. člena ZTI-1 določa, da ima zavezanec v skladu s 3. odstavkom 18. člena Uredbe 2019/1020 pravico podati pripombe na prejeto poročilo o preverjanju skladnosti za odvzeti vzorec oziroma podati zahtevo za dodatno preverjanje skladnosti na inšpektorat v desetih delovnih dneh od dneva seznaitve z rezultati o preverjanju skladnosti za odvzeti vzorec.

Tretji odstavek predlaganega 14. člena ZTI-1 določa, da inšpektor s sklepom odloči o zahtevi zavezanca za dodatno preverjanje skladnosti. Pritožba zoper ta sklep ni dovoljena. Dodatno preverjanje skladnosti se izvede na vzorcu, ki je bil odvzet za dodatno preverjanje. Po prejetju poročila o dodatnem preverjanju skladnosti inšpektor na podlagi zbranih dejstev odloči o skladnosti blaga in morebitnih stroških postopka z ustreznim upravnim aktom.

V istem odstavku je tudi določeno, da pritožba zoper sklep ni dovoljena. Razlog za to določbo je učinkovitost postopka, ki izhaja iz prvega odstavka 13. člena ZUP.

K 15. členu:

Določba predloga zakona ureja prenehanje veljavnosti obstoječega ZTI, pri čemer pa se postopki, začeti pred uveljavitvijo ZTI-1, torej vsi postopki, uvedeni pred začetkom uveljavitve ZTI-1, končajo po Zakonu o tržni inšpekciji (Uradni list RS, št. 20/97).

K 16. členu:

Z dnem uveljavitve ZTI-1 preneha veljati ZTI.

K 17. členu:

Glede veljavnosti zakona je v ZTI-1 določeno, da ta začne veljati trideseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.